

Lärohandledning för högstadiet – dövhistoria

Döva barn har oftast varit tvungna att bo på internat för att kunna gå i specialanpassad skola. I Sverige har det funnits sådana internatskolor på olika ställen. Mest känd är kanske Manillaskolan i Stockholm, men det har funnits skolor på många andra håll. Redan i slutet på 1800-talet började skolorna att skriva redogörelser för varje läsår. Många av dessa redogörelser finns kvar och i dem kan man hitta intressanta upplysningar, bland annat om barnens hälsotillstånd. Här på webbplatsen finns redogörelser för tre stycken skolor från läsåren 1899-1900 och 1929-1930. Det gör att man kan göra jämförelser över tid och mellan olika skolor.

Hälsotillståndet och de sjukdomar som drabbade barnen på internaten kan till viss del säga något om dåtidens samhälle och dess hälsorisker. Framväxten av det svenska välfärdssamhället har fått god hjälp av den medicinska utvecklingen. Vi tar ofta vaccin och antibiotika för en självklarhet, men det har, för inte så länge sedan, funnits en tid då barn dog av tuberkulos och difteri.

Till frågorna och arbetsuppgifterna nedan kan man också koppla värdegrundsfrågor kring etik, integration/segregation i samhället.

Kursmål som är relevanta för materialet

Historia

Framväxten av det svenska välfärdssamhället.

Vad historiska källor kan berätta om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri.

Hur historiska källor och berättelser om en familjs eller släkts historia speglar övergripande förändringar i människors levnadsvillkor

Religion

Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.

Samhällskunskap

Integration och segregation i samhället.

Svenska

Hur man citerar och gör källhänvisningar.

Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Förslag på arbetsuppgifter

Sjukdomshistoria.

Lär dig lite mer om vilka sjukdomar som var vanliga hos barn i början av 1900-talet. Uppgifter hittar du i dokumenten:

- Gefle döfstumskola redogörelse för 1899-1900
- Gefle döfstumskola redogörelse för 1929-1930
- Manilla döfstumskola redogörelse för 1899-1900
- Manilla döfstumskola redogörelse för 1929-1930
- Wexjö döfstumskola redogörelse för 1899-1900
- Växjö döfstumskola redogörelse för 1929-1930

I Åskådningssamtal för dövstumskolan från 1946 (en lärobok) finns information om vissa sjukdomar. Längst bak i boken finns register.

1. Väj en eller flera skolor för studien. Välj om ni vill jämföra mellan två skolor eller om ni vill jämföra en skola över tid. Leta upp den delen som handlar om hälsotillstånd i dokumentet.
2. Läs igenom. Känner du igen alla sjukdomarna? Om inte – anteckna de du inte känner igen och ta reda på vad de betyder. Är sjukdomen vanlig idag? Har du hört talas om den förut?
3. Om det finns sjukdomar här som du inte känner igen och som inte är vanliga idag, vad kan det då bero på? Hur skulle sjukdomarna behandlats idag?
4. Under 1900-talet har det skett en enorm utveckling inom medicin och sjukvård. Diskutera i grupp och försök komma fram till några olika milstolpar (upppfinningar) inom medicinen som har varit särskilt viktiga för mänskligheten.

Värdegrundsfrågor

Ur Lp11: "Skolans mål är att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen."

1. Hur tror du det kan ha varit för de döva barnen att vara sjuka på internatet utan att ha sina föräldrar hos sig? Har du legat på sjukhus och hur fungerade det då?
2. Hur kan det ha varit att bo på internat hela skolåret utan att kunna ringa hem, skicka mail eller Skypa? Hur var det när man kom hem på lovet och knappt kände igen sina syskon?
3. Tillgång till sjukvård och läkemedel är inte självklart för alla människor. Hur skulle det kännas att leva i en tid när man kan faktiskt riskera att dö av enkla sjukdomar som t ex lunginflammation eller tuberkulos? Skulle du vara rädd?
4. Hur tror du döva har det idag och hur tror du att deras liv har förändrats i jämförelse med hur det var förr i tiden?
5. Vilka utmaningar tror du att man möter som döv?

Körkortsfrågan

Utgå från artiklarna som handlar om dövas kamp för att få rätt till körkort och som börjar med en lagändring 1927. Jobba med följande frågor och när du besvarar frågorna skall du också träna på att citera och göra källhänvisningar.

1. Vilka begränsningar hittar du i artiklarna när det gäller dövas möjlighet att ta körkort?
2. Vilka medicinska krav ställer man på den som ska ta körkort? Förändras dessa över tid?
3. Vilka problem innebär det för döva när de inte kan ta körkort?
4. Hur ser det ut i andra länder när det gäller dövas möjlighet att ta körkort?

Vill du sammanfatta det du hittat kan du göra en övergripande beskrivning baserad på fakta som beskriver hur dövas situation sett ut när det gäller körkort. Glöm inte att ange källa när du citerar.